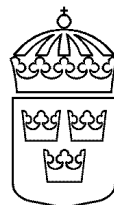

Bostadsutskottets yttrande

1995/96:BoU7y

Aktiv förvaltning av statens företagsägande

1995/96
BoU7y

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har den 16 april 1996 berett bostadsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1995/96:141 om aktiv förvaltning av statens företagsägande jämte motioner i delar som berör utskottets beredningsområde.

Bostadsutskottet begränsar sitt yttrande till frågan om ägandeförhållandena i Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag SBAB.

Tidigare riksdagsbehandling m.m.

Regeringen föreslog i 1995 års budgetproposition (prop. 1994/95:100 bil. 13 s. 50 - 51) riksdagen att bemyndiga regeringen att förvalta företag med statligt ägande samt i förekommande fall öka eller minska ägandet i dessa företag.

Som motiv till förslaget anfördes i budgetpropositionen bl.a. följande.

Med utgångspunkt från målsättningen att staten som företagsägare skall kunna konkurrera med andra ägare på lika villkor bör regeringen ha ett bemyndigande att svara för sådana frågor som sammanhänger med förvaltningen av statligt företagsägande. Detta bemyndigande bör avse samtliga företag staten innehar enligt den redovisning som lämnats i regeringens skrivelse 1994/95:20 med 1994 års redogörelse för företag med statligt ägande. För aktivt och statligt ägarskap i konkurrens med andra ägare har regeringen behov av att kunna agera som ägarföreträdare utan det dröjsmål riksdagsbehandling innebär. Ett sådant förvaltningsbemyndigande bör innebära möjlighet för regeringen att bl.a. omstrukturera ägandet, köpa eller sälja aktier samt delta i eller avstå från att delta i nyemissioner.

Näringsutskottet till vilket budgetpropositionen i redovisad del hänvisats beslöt bl.a. bereda BoU tillfälle att avge yttrande i den del propositionen berörde BoU:s beredningsområde jämte motioner.

I yttrandet 1994/95:BoU2y behandlade utskottet våren 1995 förslaget i budgetpropositionen och vissa motioner i ärendet. Utskottet begränsade sitt yttrande till att gälla frågan om Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB, borde omfattas av det av regeringen begärda bemyndigandet. Under behandlingen av yttrandet framkom att näringsutskottet – i avvaktan på kompletterande underlag från regeringen – beslutat skjuta upp behandlingen

av ärendet. Bostadsutskottet fann emellertid inte anledning avvakta med att avge det begärda yttrandet.

Ett enigt bostadsutskott ansåg att tillräckliga skäl saknades att ge regeringen det begärda bemyndigandet. Utskottet anförde bl.a. att det senare under våren 1995 skulle behandla ett förslag i en m-motion om ägarförhållandena avseende SBAB:s konkurrensutsatta verksamhet (K-SBAB).

Sistnämnda fråga behandlades våren 1995 i utskottets betänkande 1994/95:BoU20. Utskottets majoritet avstyrkte en m-motion (mot. 1994/95:N298) i vilken föreslogs att riksdagen skulle bemyndiga regeringen att sälja K-SBAB. Utskottsmajoriteten anförde att om regeringen övervägde en förändring av ägarförhållandena i SBAB fick den återkomma till riksdagen i ärendet. En m-reservation avgavs till förmån för motionen.

Förslag i proposition 1995/96:141 jämte motion m.m.

I den nu aktuella propositionen föreslås som riktlinjer för förvaltning av statens företagsägarande bl.a. följande principer

- Statligt ägda företag skall arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.

- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag skall med utgångspunkt i uppsatt verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta nödvändiga åtgärder som behövs för att företaget skall uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.

- Regeringen får beträffande vissa angivna aktiebolag utan godkännande av riksdagen för varje särskilt fall besluta om kapitaltillskott, sälja och köpa aktier, delta i eller i förekommande fall avstå från erbjudanden om nyemissioner samt medverka till utgivande av konvertibla skuldebrev.

- Minskning av statens ägarandel kräver dock godkännande av riksdagen om minskningen innebär att statens röstmajoritet avskaffas eller att statens röstetal kan komma att understiga 34 % i ett delägt aktiebolag, där staten tidigare förfogat över lägst detta röstetal.

- De aktiebolag som omfattas av bemyndigandet förutsätts arbeta under konkurrens och har i liten utsträckning särskilda av statsmakterna beslutade uppgifter. Bemyndigandet ersätter riksdagens försäljningsbemyndigande från år 1991 beträffande särskilt angivna företag.

Dock skall bemyndigandet även fortsättningsvis gälla möjligheten för staten att avveckla sitt ägande i Nordbanken, Securum och Retriva.

Vad gäller SBAB föreslås i den med anledning av den nu behandlade propositionen väckta motionen 1995/96:N26 (m) dels att 1991 års ”försäljningsbemyndigande” även fortsättningsvis skall gälla, dels att bl.a. vissa ytterligare statliga företag, bl.a. K-SBAB, bör omfattas av bemyndigandet.

Utskottet

Med den avgränsning utskottet gjort ovan omfattar utskottets ställningstagande i detta yttrande förslaget i motion 1995/96:N26 (m) såvitt däri förordas att Statens Bostadsfinansieringsaktiebolags konkurrensutsatta verksamhet

(K-SBAB) bör omfattas av ett för regeringen utfärdat bemyndigande att bl.a. förändra ägandet i företag med statligt ägande. Utskottet har tolkat motionärernas förslag så att det numera avser möjligheter att förändra ägandet i SBAB, detta sedan SBAB:s tidigare uppdelning i M-SBAB och K-SBAB fått en annan innebörd i och med den omstrukturering av företag som genomfördes under 1995.

Som framgått ovan har utskottet två gånger år 1995 tagit ställning till frågan om ägarförhållandena i SBAB. Sammanfattningsvis innebär bostadsutskottets beslut att om regeringen anser en förändring av detta förhållande önskvärt får den underställa riksdagen ärendet.

Bostadsutskottet, som vidhåller sin uppfattning, föreslår att näringsutskottet avstyrker motion 1995/96:N26 (m) i vad där förordas att regeringen skall bemyndigas fatta beslut om ändrade ägarförhållanden i SBAB utan riksdagens hörande.

Utskottet har positivt noterat att SBAB inte är bland de i proposition 1995/96:141 angivna aktiebolagen för vilka regeringen - under vissa förutsättningar - skall kunna förändra statens ägarandel. Därmed kommer, vid ett riksdagens godkännande av propositionen, eventuella förslag om ägarförändringar i SBAB att underställas riksdagen. En sådan handläggning ligger helt i linje med den bostadsutskottet tidigare uttalat sig för.

Stockholm den 25 april 1996

På bostadsutskottets vägnar

Lennart Nilsson

I beslutet har deltagit: Lennart Nilsson (s), Rune Evensson (s), Bengt-Ola Rytter (s), Britta Sundin (s), Sten Andersson (m), Marianne Carlström (s), Rigmor Ahlstedt (c), Lars Stjernkvist (s), Stig Grauers (m), Erling Bager (fp), Lena Larsson (s), Owe Hellberg (v), Lilian Virgin (s), Inga Berggren (m), Per Lager (mp), Ulf Björklund (kds) och Peter Weibull Bernström (m).

Avvikande mening

Sten Andersson, Stig Grauers, Inga Berggren och Peter Weibull Bernström (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Utskottet börjar med "Som framgått" och slutar med "sig för" bort ha följande lydelse:

Sedan SBAB under 1995 omstrukturerats arbetar bolaget numera i konkurrens med andra bostadsinstitut. Det får bl.a. mot denna bakgrund anses både principiellt önskvärt och i hög grad naturligt att staten avvecklar sitt ägande i företaget. Utskottet tillstyrker förslaget i motion 1995/96:N26 (m)

om att SBAB bör omfattas av det bemyndigande som bör ges regeringen att helt eller delvis sälja statens aktier i vissa bolag.

1995/96:BoU7y

Bostadsutskottet föreslår att näringsutskottet tillstyrker motionen i vad den behandlas i detta yttrande.